

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

GENER DE 1987

Nº 124

Són quinze anys de vida, quinze llargs anys plens d'eufòria, optimisme, alegria, pressions, pessimisme, il·lusions... i tots els mots que es vulguin afegir per demostrar que la seva vida segueix bategant, signe evident de contradiccions. Supòs que tan sols les coses mortes poden mostrar una línia plana, sense pujades ni baixades, sense moments tristes ni moments alegres, sense contradiments, sempre plenes de la lucidesa del no-res.

La gestació i naixement es produeix el 1972. Els seus pares foren un grup de gent amb idees poc definides, amb inquietuds, molt joves i amb moltes ganes de dedicar el seu temps lliure a la nova criatura.

Tres anys i mig després, una sèrie de circumstàncies, sempre lamentables, fan que passi per un període de malaltia i entra dins una letargia hivernal que durarà dins el 1977. A partir d'aquí el grup de gent que la fa reviure novament és més homogeni, té idees més o manco progressistes, els textos en català es fan majoria i, segons alguns, es polititza fins a extrems alarmants.

Durant tots aquests anys, com infant ben criat, dona gusts i disgusts als seus pares.

El 1982, als deu anys, passa a formar part d'una societat anònima amb un grup de persones que li donen suport econòmic.

I aquí ens trobam, cinc anys després, per celebrar el seu quinze aniversari. Els primers quinze anys a la vida d'una persona acostumen a marcar el pas de la infantesa a la pubertat; però en el cas d'una revista -aquesta en concret- es pot afirmar (sempre amb el perill d'equivocar-se perquè la història adelantada sempre se sol equivocar), que ha entrat a la maduresa, una maduresa que no serà sinònim de conservadurisme, sinó més be plena de tons i matisacions progressistes per no fugir de la seva línia habitual que la caracteritza.

Molts d'anys, estimada.

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36

Telèfon: 569119

Número 124

Gener de 1987

Dipòsit legal: 765-1973

Edita: Centre Cultural Card

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Pont

Guillem Quina

Antònia Servera

Guillem Soler

Miquel Sureda

COL·LABOREN

	Aniversari	Portada
Josep Cortès	Espipellades	3
	Historia	4
	Jubilats	6
	Crònica Informal	10
	Batec	12
	El rei Herodes	18
Guillem Pont	Don Onofre	8
	Sant Llorenç, ahir	24
Germà Clapés	Dinar de matances	11
Guillem Quina	Batec	12
Xesc Umbert	El temps	14
Pere Orpí	A cara i creu	15
M ^a A ^a Genovart	Sant Antoni	16
Alumnes de 6è	Gloses	16
Maria Galmés	Demografia	17
	Si lleu...	22
	Administració	
Objectors	La consciència	20
Llorenç Artigues	El còmic	21
Jaume Galmés	Esports	23
Bel Nicolau	Distribució	
Andreu Amer	Comptabilitat	
Antònia Servera	Secretaria	

AUTOESCOLA
CARDASSAR

major, 22

Quan es batle va demanar an es Reis d'Orient que duguessin pau i alegria an es poble de Sant Llorenç -es poc comprometedors tòpics de sempre-, un al.lot li respongué que lo que ells volien era un parc infantil i que tornàs passar es tren.

Se veu que avui en dia es menuts ja no dormen a sa palla i no consenten que es grans els passin amb cançons, però tenc sa impressió de que es seus desitjos no es veuran complits per ara.

Com que aquest mes ja fa quinze anys que sortim a rotlo i, per tant, rebrem es qualificatiu de "la Niña Bonita", a darrerries de febrer feim comptes celebrar s'esdeveniment amb un bon sopar d'aniversari.

Es que s'hi vulguin afegir ho poden fer a sebre a na Maria Pastera, que se'n sol cuidar de tot lo tocant an es sopars, abans de dia 22.

Que vulguin tapar de ciment una zona de roques per muntar un negoci particular durant vint anys, passi, que ja hi estam avesats.

Que en Jeroni Sáiz, en data 5.12.86, doni es seu vist i plau exterminador, passi, que ja hi estam avesats.

Que es batle faci es colló dient que no sap res d'una cosa que sap p'es cap d'es dits, passi, que ja hi estam avesats.

Però que a tot això li diguin "Creació de platja artificial i protecció d'es paisatge", ja són ganas de dir-mos beneits a la cara!

-¿I què punyetes hi pintava en Taverneta, es plantós Director General de Consum, a sa festa de sa centenària?

-Has de sebre que en Taverneta, per raó d'es seu càrrec, té s'obligació inexcusable d'apuntar-se a tots ets actes que hi hagi coses per consumir. I has de creure i pensar que procura no deixar-se'n cap.

-N'estic completament convençut!

Déu estreny, però no ofega.

Quan el Cardassar es trobava en una de ses seves hores més baixes i semblava que tot estava perdut, compareix en Moll, s'empresari hotelier d'es Roial Mediterrani, es fa soci i regala 500.000 pessetes an es club.

Males llengües diven que és per fer mèrits de cara a aconseguir sa concessió de ses platges de Sa Coma, però estic convençut que és una obra de caritat feta amb sa més bona fe del món.

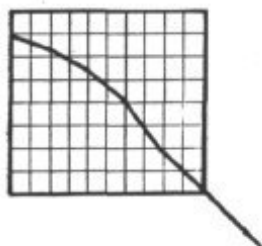
Vademécum d'es Polític Local (VI)

A mesura que se van atracant ses eleccions, ara que ja és segur que et posaran a una llista, has de procurar bravejar es teu partit pertot allà on hi hagi rotlada.

No t'has de cansar d'assegurar que amb sa llista que teniu guanyareu bé ses eleccions i que ets altres contrincants faran aigua p'es quatre costats.

I si et diven que lo important no és sa llista sinó es programa i s'actuació passada, els contestes que no diguin beneitures, que per aquí encara no hem arribat tan enfora.

És una gentilesa de PROPOLOSA

¿Com deu esser que ets afiliats comarcals han elegit dos compromissaris serverins -es batle i en Baudíl- per anar an es congrés d'AP i an en Falera l'han fet quedar a sa Roqueta?

¿Que deuen tenir raó alguns membres d'es PDP quan asseguren que de cada dia s'esfondra més?

Sa resposta, després de ses eleccions.

A rel de la publicació, per part del Consell Superior d'Investigacions Científiques, de la tesi doctoral d'Antoni Riera Melis -n'Antoni Xaret-, l'Escola Municipal de Mallorca de Mañacor i el departament d'Història de la Universitat Balear organitzaren sengles conferències sobre les relacions entre el Regne de Mallorca i la Corona d'Aragó el primer terç del segle XIV, abdues a càrrec de l'autor.

N'Antoni Riera, catedràtic d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona des de l'estiu passat, havia llegit l'esmentada tesi l'any 1975 i n'havia publicat extractes a la Universitat de Tarragona -1977- i a la de Barcelona -1979-.

La conferència es divideix en tres parts clarament diferenciades.

El regne de Mallorca

Cada vegada que neixia o moria un fill de Jaume I, aquest, dotat d'una concepció patrimonial del regne, redactava un projecte de testament i el repartia entre tots els hereus que en aquell moment vivien. L'any 1272, quatre anys abans de la seva mort, va elaborar a Montpeller el que havia d'esser el definitiu. Com que en aquell moment únicament li quedaven dos fills, va deixar a Pere el Gran d'Aragó els territoris de Catalunya, València i Aragó, i a Jaume II de Mallorca les illes Balears, els comtats del Rosselló i la Cerdanya, amb els apèndix de Conflent, Capcir i Vallespir, el senyoriu de Montpeller i els vescomtats de Carlades i Omelades (vegeu el mapa adjunt).

Aquesta descripció dels fets, que prima els fenòmens polítics respecte dels econòmics, socials i culturals i concedeix un protagonisme exagerat als reis, planteja una sèrie d'interrogants:

¿Per què Jaume I va dividir el seu regne?

¿Per què no ho feren els seus antecessors i successors immediats o els contemporanis de França i Anglaterra?

Una volta decidit a fer-ho ¿per què ho féu així, deixant el 90% dels territoris al fill major i el 10% al segon?

Possiblement darrera la política successòria de Jaume I hi operen algunes forces més profundes que la seva voluntat i la pressió dels seus allegats més immediats, però en aquests moments encara ho hem pogut esbrinar-les amb un mínim de precisió.

Gonçal López Nadal, Antoni Riera i Carles Manera, a la conferència de l'Escola Municipal de Mallorca.

Tenim, idò, que el regne de Mallorca era un conjunt de petits territoris discontinus i amb unes estructures econòmiques, socials i polítiques prou desiguals: al Rosselló i la Cerdanya l'estament dominant era l'aristocràcia feudal; a les Illes, la burgesia ciutadana constituïa l'únic col·lectiu organitzat; a Montpeller dominava el patriciat urbà.

No obstant això, aquests territoris presenten un conjunt de trets comuns:

- a) Tots tenen ports o riberes.
- b) La seva reduïda extensió territorial.
- c) La seva posició estratègica respecte als grans eixos del comerç internacional de l'època.

* Pel Rosselló passen les rutes terrestres que connecten Catalunya amb el Llenguadoc i la França interior.

* Montpeller està situat en el punt d'articulació de les vies marítimes que recorren el litoral occità amb els itineraris terrestres que condueixen a França.

* A Mallorca connecten les vies navals catalanes cap al Llevant i Berberia amb les genoveses vers l'Atlàntic.

- d) Una unitat lingüística. A Montpeller es parlava occità, però aleshores encara no era gaire diferent del català.

Si per nació entenem una comunitat d'individus als quals una cultura, una història i unes estructures econòmiques i socials comunes confereixen una fesonomia pròpia, diferenciada i diferenciadora del seu context amb una marcada voluntat d'organitzar-se políticament de forma autòctona, amb unes aspiracions de dotar-se d'institucions polítiques pròpies, fins a constituir-se en estat, es pot afirmar que el regne de Mallorca no

fou, en el sentit propi del terme, una nació.

El regne de Mallorca era, doncs, una organització política feble, ubicada entre veïns molt poderosos -Corona d'Aragó, França i Gènova- que dependrà de l'aquiescència de la confederació catalano-aragonesa i del recolzament que li donin la monarquia gala, la república de Gènova i la Santa Seu. Únicament podrà perpetuar-se si no entrebanca seriosament l'expansió catalana.

No és d'extranyar, per tant, que el 1279 Pere el Gran obligui el seu germà Jaume II de Mallorca a reconèixer-se feudatari seu i que el 1343, conquerides ja Sicília i Sardenya, les tropes de Pere el Cerimoniós invadeixin les Illes i anexionin definitivament el regne de Mallorca a la Corona d'Aragó.

El contexte mediterrani

El Mediterrani ha esdevingut l'àrea econòmicament més desenvolupada de l'occident. Cap a ell afluïxen les espícies, la seda i els colorants de l'orient; l'or, els esclaus negres, la llana i els cuirs d'Àfrica; els draps i la llana d'alta qualitat de Flandes i Anglaterra.

Malgrat la riquesa que això comporta, és, emperò, també, un àrea amb problemes. A mitjan segle XIII les terres de conreu deixen d'avançar a càrrec del bosc, la qual cosa provoca una caiguda de les rendes dels grans propietaris. Aquests, per tal de preservar-les, intensifiquen les exigències als camperolats que depèn d'ells i provoquen el seu empobriment. Comencen aquí els primers aixecaments rurals contra l'increment dels censos.

En aquesta època es produeix l'establiment d'una línia marítima entre el Mediterrani Occidental i el Mar del Nord, oberta pels genovesos vers 1280, el que permeté una articulació més estreta entre aquestes dues àrees.

Es produeix també la incorporació paulatina dels articles pobres -de poc valor i molt de pes-, com són cuirs, gra, fusta, vi... el que provoca un eixamplament de la capacitat de càrrega dels vaixells.

Per aquesta època algunes potències s'esfondraran (Pisa i Marsella), d'altres pujaran (Gènova i Barcelona) i n'apareixeran de noves (Aigües Mortes).

Dinàmica de l'articulació del regne de Mallorca amb el contexte mediterrani

* 1276-1285.- Quan els catalans conquisten Sicília, el papa Martí IV excomunica Pere el Gran, concedeix la Corona d'Aragó

a Carles de Valois i llança, juntament amb França i Gènova, una creuada contra Catalunya. Jaume II de Mallorca, veient la possibilitat de rompre el Tractat de Perpinyà i tenint previst un important atracament comercial amb Gènova, opta pel ban franco-pontifici i es compromet a obrir els seus districtes pirenenics a l'exèrcit creuat.

* 1285-1295.- El Fracàs de la creuada, a les terres de Girona, fou aprofitat pel monarca aragonès per envair les Balears, que passen a formar part en tots els aspectes de la Corona d'Aragó.

Durant aquest temps d'ocupació catalana, els mercaders mallorquins penetraren profundament en el mercat català, sicilià i sevillà i disminuïren notablement les relacions amb Gènova, amb la qual es bescanviaven nombrosos actes de pirateria.

Diferents pressions de França i la Santa Seu i la infeudació de Sardenya a Jaume II d'Aragó possibilitaren el restabliment de la unitat territorial del regne de Mallorca, que ratificà el Tractat de Perpinyà i va garantir la presència dels catalans a les illes, els quals continuaren disfrutant de la immunitat arancelària que havien tengut fins ara.

(Continua a la pàg. 19)

Creació del Regne de Mallorca l'any 1276. Antoni Riera Melis. Atlas de les Illes Balears, pàg. 49.

El dia de Sant Antoni els llorencins tenguèrem ocasió d'assistir a un esdeveniment que no és massa freqüent en la vida d'una comunitat: que un dels seus membres arribi al segle d'existència. N'Elisabet Vaquer, madò Bet Corema, ha estat un d'aquests. De l'any 1944 ençà, en què madò Francesca "Coll", una manacorina arrelada a Sant Llorenç la va precedir, no n'haviem tenguda d'altra. El poble estava de festa, i la brusca que en tot el matí no es va aturar de banyar la vila no va ésser obstacle per a que acudís en massa a homenatjar la centenària.

De bon matí l'agrupació musical de l'Almudaina -la banda de Sant Llorenç animava les beneïdes de Son Carrió- va anar a casa seva per acompanyar-la a missa, juntament amb les autoritats, parents i un gran nombre de curiosos i veïnats. A l'església, a un lloc preferencial vora l'altar major, es va instal·lar la protagonista amb dos familiars propers.

Acabada la funció religiosa, la directiva de l'Associació de Jubilats, els familiars i les autoritats es dirigiren al local social de l'Associació per rebre els obsequis del Govern Balear -una placa-, l'Ajuntament -una altra placa-, l'Associació de Jubilats -un diploma amb el nomenament de soci d'honor- i "La Caixa" -una placa i una pensió vitalícia de 5.000 ptes. mensuals-, i per degustar un refresc ofert per l'Ajuntament.

L'horabaixa, a la rectoria i al local social dels jubilats, es va oferir un altre refresc pel qui en va voler. L'assistència de públic

va ésser concordant amb la de les altres funcions.

L'endemà horabaixa, després de les beneïdes, va tenir lloc el ball de bot en honor de la centenària, que s'havia suspès per mor de la pluja. Com sempre passa a Sant Llorenç, va estar força animat.

Des d'aquí volem donar l'enhorabona als encarregats de l'organització, a l'Associació de Jubilats i a madò Bet Corema, al temps que feim vots perquè conservi la salut i les ganes de viure per molts d'anys.

Josep Cortès

AGRAIMENT

Aprofitant l'ocasió que ens brinda la revista Flor de Card, volem donar les gràcies a totes les persones i entitats que han contribuït a la festa del centenari de N'Isabel Vaquer.

En primer lloc al Govern Balear, que va pensar en ella i li va regalar una placa commemorativa; després a l'Ajuntament, per haver patrocinat tots els actes i haver-se'n cuidat de l'organització; a l'Associació de Jubilats, que va oferir el local i la va nomenar Soci d'Honor; a "La Caixa", per la pensió vitalícia de 5.000 pessetes mensuals que li va concedir; i de manera especial al poble de Sant Llorenç, que, encara que fes fred i mal

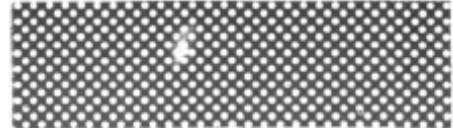

temps, va acudir a tots els actes per fer cas a la centenària.

A tots, moltes gràcies.

La família

A les fotografies de la pàgina anterior es pot veure l'homenatjada voltada de la seva família; a les d'aquesta, el local dels jubilats a l'hora del refresc i el ball de bot organitzat l'endemà.

Ara que s'atraquen les eleccions municipals, volem repetir una vegada més que oferim les pàgines de la revista a tots aquells partits i grups que es presentin. Com hem fet sempre, ni tancarem les porten a ningú ni l'encalçarem perquè escrigui.

I ARA, A MÉS...

PIZZERIA

AMB UN AUTÈNTIC FORN DE LLENYA!

Carrer d'en Sureda, 1 * Tel. 570624
PORT DE MANACOR

Justificació

L'home, l'ésser humà, des de sempre ha mantingut una relació estreta amb el seu entorn, el qual ha dominat i ha posat al seu servei; de fet, si la "doctrina" no deia mentides, la creació de l'home estava ben lligada al "domini" dels peixos, de les aus, de les bèsties, dels boscos i... de tot el que ja era creat.

Recentment s'ha demostrat, però, que el "domini" no era del tot gratuït, car l'entorn també fa l'home. Els psicòlegs materialistes, superant altres enfocats, demostraren la incidència, directa i concreta, de l'entorn en la formació dels processos mentals, de la manera de pensar i sentir de les persones.

La natura, els costums, la llengua... incideixen ben directament sobre l'ésser més íntim i personal de l'home de demà.

La natura, els costums, la llengua... actuals són fruit de l'home d'ahir.

És la interrelació màgica i definitiva home-entorn.

***

L'objectiu de la secció que s'ençata no és altre que una aproximació humana a la gent nostra, llorencina, **GENT DE LA NOSTRA GENT** que d'una manera o altra, ahir o avui, ha aportat els seus coneixements, les seves vivències, la seva presència... a una comunitat concreta, la llorencina, que, com a tal, va confirmant i modificant un bagat-

ge cultural i natural que, indefugiblement haurà de cedir al futur.

***

DON ONOFRE JAUME
-Es capellà "Joi"-

Dades biogràfiques

Fill de Guillem i Margalida, presumiblement a Son Berga, neixia don Onofre un 23 de novembre de l'any 1902. Com era costum, el mateix dia el van batiar i, anys després, empès o bé per una ferma vocació o bé per determinades circumstàncies -hi ha més alternatives- ingressà en el Seminari de Ciutat per seguir la carrera sacerdotal.

De ben jove fou membre de la "Asociación de Legionarios de la Buena Prensa", segons consta en una Bendició Apostòlica de Pius XI del març de 1924.

Aproximadament devers l'any 30 el van ordenar i desenvolupà la seva tasca a Capdepera -6 anys-, la Colònia de Sant Pere -4 anys-, Santa Creu, de Ciutat -2 anys- i, a l'any 42, arribà a Sant Llorenç, on moriria el 19 de juliol de 1964.

Aproximació al seu ésser

No es pot intentar una aproximació al

seu ésser sense fer una petita referència al contexte: don Onofre va viure un Sant Llorenç pre-turístic en un temps on l'Església, a l'igual que les altres institucions, es regia per una estructura estrictament vertical. És a dir, l'ecònom era qui decidia i el vicari qui havia d'obeir. I com que, entre els dos havien d'atendre permanentment les necessitats espirituals de la vila -com canvien els temps, eh?- don Onofre, i a nivell d'exemple, per anar amb la somereta a Son Berga, abans s'havia de posar d'acord amb el rector per concretar dia i hora.

A nivell humà potser un tret destaca sobre els altres: la seva senzillesa, la seva humanitat, aspecte que recolzen determinats fets com és ara l'estimació que inspirava a tots els escolans o les cues que es formaven davant el seu confessorari o la resignació amb què assumia les seves tasques...

Gent que el conegué d'aprop el defineix com a "tot cor i esperit, un home respectat tant pel més savi com pel més ignorant".

El meu record

De petit vaig ésser escolanet i conseqüentment vaig tenir ocasió de compartir amb ell algunes vivències.

Record que tots l'estimàvem.

Record la seva fesomia i la seva pell blanca i fina.

I també els "punyemes" que solia amollar quan una cosa no li agradava. En aquell temps, edat i lloc on un punyema semblava una flastomiota de no dir.

Record el seu parlar, amb mel a la boca i una decidida voluntat de predicar en "estàndard", aplicant el "la" i algun mot que estranyava la gant, la majoria de la qual suposava que era un defecte de dicció que pogués tenir don Onofre -mira que dir "després" per "después"!-.

I també es fan presents els comentaris, no sempre benèvols, que fèiem els escolanets dels seus sermons.

I la seva presència en els assajos dels cantadors, esperant a que acabàssim per poder tancar les portes de l'església... I la confiança que teníem amb ell, i la tolerància amb les nostres bromes i jocs, no sempre re-finats i correctes.

Les llibretes

Potser havien passat deu anys de la data de la seva mort quan en Rafel Ferrer Massa-

net em parlà de l'existència d'unes llibretes on, don Onofre hi anotava les dades d'una curolla: la recerca històrica.

Temps després, juntament amb el seu nebot Guillem, vam cercar les plaguetes; les quals se salvaren per poc del foc, car havien passat desapercebudes.

De banda les dades històriques -transcrites en un altre indret- les plaguetes porten textos manuscrits en llatí i la preparació de diversos sermons.

La seva tasca

Independentment de la importància que puguin tenir les llibretes, la seva amistat amb Mn. Galmés i amb don Martí i la seva cabòria envers un ús correcte de la llengua catalana... personalment crec que el tret més destacable és la vertent humana de don Onofre.

Això no implica, ni molt manco, inconsideració. Personalment pens que aqueixa societat que ens ha tocat viure és capaç de reconèixer, considerar, aplaudir, admirar, lloar i fins i tot premiar determinades obres plàstiques, fruit de la capacitat creadora de l'home, però poques vegades és capaç de reconèixer i admirar els petits esforços, el treball humil però seriós i constant envers el benestar físic i psíquic dels altres.

I aquell homenet que a les sis de la matinal, quan encara era fosc, sortia amb un quinquè de caseva per anar a tocar missa primera, aquell home-capellà que normalment portava els baptismes i les extremauncions, a més dels combregaments dels nins llorencins i els funerals de segona -activitats totes elles de poca treta- arribà al cor de molts de llorencins.

Guillem Pont

TOT FESTA

Ho tenim tot per a la seva festa:

COMUNIONS
BATEJOS
NOCES
ANIVERSARIS
I FESTES EN GENERAL

Manacor
C/. Joan Segura, 6
T. 554951

Cala Millor
C/. Es Molins, 7
T. 586165

Hem començat un any nou i durant el seu decurs -ja ho veis, pareixia que l'hora no havia d'arribar mai- tendrem ocasió d'assistir a la "Caiguda de l'Imperi Consistorial", almanco amb l'actual composició. Això, a un que li agrada el trullet de la política -i a mi, la veritat, m'agrada, sobretot com espectador-, és un caramellet d'allò més gustós. Molts d'aquells que es pensaven menjar-se el món i la bolla aviat seran únicament en el record, i podia esser ben bé que aquest record no fos tan agradable com es pensen. D'altres -la majoria- d'aquí a uns quants anys ningú no se'n recordarà si han passat mai per la Sala. I això és bo. A força de pegar amb el nas a la paret per ventura arribarà un dia en què els polítics s'adonaran de la seva provisionalitat i actuaran en conseqüència.

Amb els 15 anys d'experiència informativa -i és ben natural que sigui així- un aprèn a mirar-se les coses d'una altra manera. Primer, fruit de l'inexperiència i l'idealisme -volia canviar-ho tot- m'enrabiava cada dos per tres i tractava els temes de la revista amb un to més aviat didàctic i paternalista, encara que no fos més que un pollastre de 20 anys. Avui, a força de veure'n de tot color, he pogut comprovar que he estat jo el qui ha canviat i que, si bé cal conservar una mica la capacitat d'enrabiarse per no convertir-se en un passota, els anys de rebre -i pegar- bufetades m'han fet guanyar en escepticisme i tract els temes amb una certa ironia, cosa que crec que agraeixen tan els lectors com les neurones.

-A veure si ens aclaram ¿Això què és, una crònica del ple o la justificació d'una afluixada ideològica? Perquè tu ho tens bo de fer enfilar-te per les branques...

-Això és una crònica informal, i com que és informal puc tractar de lo que vulgui, sempre que no fugi de la política municipal.

-Ah, bé. Com que sempre parlaves dels plens...

-Però ara no vull tenir limitacions. ¿Te pareix a tu que val la pena tractar els temes municipals d'una manera formal? ¿Trobés tu que és molt formal que cinc pobles de la comarca signin uns papers per fer un abocador de fems i que al cap d'un parell de mesos tots ells facin anques enrera?

-¿O no n'ha de fer, ara, d'abocador?

-Supòs que sí, però sembla que s'escoltaran un poc més els ecologistes i els veïnats i no consentiran aquella barbaritat. Però no te'n fiis, que podia esser ben bé que demà tornassin girar els papers i decidissin calar

foc als fems damunt la platja de Sa Coma, que d'aquesta gent se'n poden esperar de tot color!

-Damunt la platja no ho crec. ¿No diven que la volen llogar per vint anys?

-Ara que ho dius, per a mi també faran anques enrera en lo de les platges. Saps quin merder que s'ha armat! Resulta que per la de Cala Millor s'han presentat tres ofertes: la dels germans Rosselló -que és el qui la duu ara i que està recolzat, si no m'han dit mentides, per gent de l'Associació Hotelera-, la d'en Tomeu Gelabert i la de n'Antoni Gelabert -que sembla que van amigues i que estan assessorats per un conegut polític mallorquí que va esser ministre en temps de la UCD-. I per la de Sa Coma, aferra-t'hi, són cinc els qui han presentat pliques perquè se'n volen cuidar: els dos germans Gelabert -per separat-, en Joan Mascaró -ben conegut a la vila-, en Sebastià de Sa Coma -que, segons diven, compta amb el suport d'en Sebastià Teco i Cotesa- i en Moll, l'empresari hotelier.

-Sagrades! Si que n'hi deu haver de duros a guanyar!

-Treu comptes: vint anys a dotze milions, són, sense comptar l'augment anual, prop de 250 milions de pessetes. I ara es troben que per fer-ne un de content en faran mitja dotzena de fellons i no saben per on han de prendre. Sense comptar, és clar, que n'hi ha que punyen per un i d'altres per l'altre. Ja t'ho deia, un merder.

-I xerrant de platges, ¿és ver que en volen fer una de nova entre S'Illot i Sa Coma?

-Passa de ver! Si vols que et conti lo que sé, escolta'm i no motis. Fa cosa de dos anys, concretament dia 31 de gener del 85, va entrar a l'Ajuntament un escrit del

- * MATERIAL FOTOGRÀFIC
- * ARTICLES DE LABORATORI
- * FOTOGRAFIES DE MARGALIDA MOREY

S'ESTUDI

General Mola, 11-E
(Baix de's Cos)

Tel. 55 40 78 . MANACOR

M.O.P.U.-Xefatura de Costes en el qual es demanava al batle que emetés un informe relatiu a la sol.licitud de Rocas Puntigudas, S.A. per tal de construir una platja artificial a Cala Moreia. Com que en el plaç que li donaren -un mes- no es va dignar ni tan sols discutir-ho en un ple, quant-i-més contestar la sol.licitud, la cosa va tirar envant per "silenci administratiu", i el 30 d'octubre del 86 es va dictar un Orde Ministerial atorgant la concessió per vint anys. Ara, el 8 de gener

d'enguany, l'esmentada companyia ha demanat permís d'obres -amb l'informe favorable de l'arquitecte municipal- per construir un restaurant i un solàrium arran de l'aigua.

-¿No va dir el batle damunt el "Manacor" que no sabia res de l'assumpte?

-És segur que no se'n devia recordar. Un home arriba a dur tantes coses dins el cap...

-Sort que a l'instant hi tornarà haver eleccions i l'home podrà descansar, que hi ha que veure lo feixuc que és fer poble!

DINAR DE MATANCES

Crònica del germà Clapés

Dia 8 de gener d'aquest any 1987, els de la Tercera Edat varen voler fer una festa, unes matances, i convidaren a tots els vellets perquè assistissin al dinar. De bon matí, uns quants, que s'havien oferit per matar el porc, ho feren a un trast que té en Pere "Figó", el mataren, el feren net... mentre les matanceres preparaven la gran festa.

Fou un dia de gran alegria, tots estaven contents perquè era un dia de molta germanor, on tots havien de seure a la taula.

Començaren a preparar el dinar, unes sopes de matances, tan recordades per aquella gent, així com l'alegria de les matances de quan eren joves.

Devers les dues, a la cotxeria de l'Ajuntament, preparades les taules per unes dues-centes persones, sopes i frit de matances, un dinar que es podia menjar amb molt de gust! Em digueren que havien d'esser saboroses perquè hi havien posat dotze quilos de carn de porc i altres dotze en el frit. En menjaren a voler.

Veure aquelles taules impressionava, veure aquelles cares amb un somriure d'alegria, recordant coses passades...

No hi va faltar l'Excelentíssim Ajuntament, que també va ésser convidat per assistir-hi. Tampoc no hi faltà el Sr. Rector ni altres personalitats del poble.

Quan acabaren de menjar no faltà a la taula la fruita del temps, les taronges ni els bunyols i les ametles torrades.

Aquells vellets estaven contents i alegres

quan el president obsequià a les autoritats amb una llangonisseta com la que donaven altre temps als al.lots.

Acabat de dinar el Sr. batle donà les gràcies a tots els qui havien col.laborat perquè sortís aquesta festa tan lluída.

I després parlà en Bartomeu Nadal, president de l'Associació, i una de les coses més significatives que va dir i que fou molt aplaudida va ésser que els desitjos de la nova Junta eren que, si Déu ho vol i les coses van bé, el poble de Sant Llorenç pogués arribar a comptar amb una residència. Quan va anomenar la residència, s'aixecaren drets i tothom es va posar a aplaudir perquè en tenen moltes ganes, ja que hi ha fadrins vells i altra gent que podrien trobar una casa on hi sentissin calor, alegria i amor.

A vegades hi ha gent que se sent molt tota-sola i la soletat els guanya. La soletat és molt trista i necessiten companyia.

Jo felicita a tots els vellets i desig que puguin fer moltes festes com aquesta amb salut i alegria.

MANOLO ESCOBAR

Com que a les festes patronals de l'any passat havia tengut un èxit considerable, el dia 5 de gener la comissió de festes de l'Ajuntament va tornar organitzar dues actuacions d'en Manolo Escobar. A la primera, el capvespre, només es va aconseguir mitja entrada, però a la segona, gràcies a la nombrosa compareixença d'artanencs, el cinema estava gairebé ple.

L'entrada dels jubilats -400 ptes. més barata- estava subvencionada en part per l'Ajuntament, que va aportar 200 ptes. per cada un dels assistents.

ELS REIS

Amb una assistència de públic no tan nombrosa com en anys anterior -dues actuacions d'en Manolo Escobar i l'augment de partidaris del Papà Noèl en foren, creim nos altres, responsables- va tenir lloc la cavalcada i el repartiment de joguets per part dels Reis d'Orient.

Aquesta vegada, encara que la nit no fos massa freda, la distribució de regals es va dur a terme dins l'Església, i així els impacients espectadors pogueren esperar d'asseguts l'obsequi nadalenc.

INCENDI

La nit del 16 de gener vàrem tenir la desgràcia de comptar amb un fogueró inesperat: el seat 132 propietat d'en Joan "Rotget" es

va calar foc a la carretera de Son Servera, just on acaba el carrer de la Mar.

Per sort cap dels cinc passatger que portava va resultar ferit. Posteriorment fou transportat a les dependències municipals.

DIMONIADA

Com cada any per aquest temps, el diumenge abans de Sant Antoni va tenir lloc la "Dimoniada", aquesta vegada organitzada per l'ajuntament de Muro.

Els de la cort infernal llorencina, que hi varen acudir amb una nombrosa representació, no es van poder lluir tant com esperaven, ja que a l'hora de representar la nostra manera de ballar no varen comptar amb cap banda de música que els acompanyàs, i això que feia temps que assajaven.

Esperem que l'any que ve, a Son Servera, deixin anar la desfilada i es dediquin a fer festa i trull, que és l'objectiu principal dels dimonis.

FOGUERONS

Si a les passades festes de Sant Antoni hi havia d'haver protagonistes, no hi ha dubte que aquests serien madò Corema i la brusca. Per mor d'aquesta, dels 24 foguerons apuntats a la llista només se n'encengueren devers 7, segons el cabo.

Per cert, d'aquella festa de ximbombes, guiterres i cançons de picat que eren fa anys els foguerons a Sant Llorenç, poca cosa queda ja. Únicament, potser, la llonganissa i el vi. Ja se sap, els costums canvien.

BENEÏDES

Desset carrosses, dotze d'elles llorencines o carrioneres, comparegueren el dilluns de Sant Antoni per a commemorar el 1631 aniversari de la mort del sant, esdevingut l'any 356 per les llunyanes terres d'Egipte. Com d'altres funcions d'aquestes festes, s'havien hagut de suspendre les beneïdes per mor del mal temps, la qual co-

sa, per ventura, va ajudar a fer més vistosa la festa, ja que hi pogueren participar les d'altres pobles veïnats que havien tingut lloc el matí o el dia anterior.

Un cel blau i assolellat després d'una setmana de brusca i fred ajudà a que la festa resultàs força animada i a que la gent hi comparegués massivament.

CRIADER

Dia 9 de desembre, després de quinze anys d'haver començat les obres, s'inaugurà el local de la Societat de Caçadors, ubicat vora la cotxeria municipal, a Ses Rotes Noves.

Després d'uns breus discursos del president de la societat -en Miquel Jaume- i del batle -que els va cedir els locals municipals-, els assistents celebraren l'esdeveniment amb una mica de refresc.

Segons el president, aquest local servirà per recrear perdus, conills, etc. i per mirar de mesclar diferents races. A més d'això s'ha construït una canera per tal de tancar-hi els cans aperduats.

Actualment la Societat de Caçadors té uns 300 socis i un pressupost anual de devers un milió tres-centes mil pessetes.

CONFERÈNCIES

Organitzades per l'Associació Hotelera de Cala Millor varen tenir lloc, els dies 13, 20 i 27 de gener, una sèrie de conferències a l'hotel Castell de Mar sobre Corporacions Locals.

N'Andreu Ferret, misser, periodista i ex-professor de Dret Polític fou l'encarregat d'exposar els seus coneixements sobre la funció del batle, els partits polítics, la mecànica de les eleccions municipals i la creació de nous municipis i entitats d'àmbit territorial menor, entre d'altres temes relacionats amb els ajuntaments.

Les conferències despertaren l'interès del públic, que va acudir a escoltar les disertacions del "mestre" dels periodistes polítics de les Illes.

ALTRES

Podeu trobar més notícies esdevingudes aquest mes al poble a les pàgines:

- * Presentació de la tesi doctoral d'Antoni Riera (Pàg. 4)
- * Madò Corema arriba al segle d'existència (Pàg. 6)
- * Els Jubilats fan unes matances (Pàg. 11)
- * El rei Herodes (Pàg. 21)
- * Demografia (Pàg. 17)

Josep Cortès
Guillem Quina

Dia	litres	fenòmen atmosfèric	vent dominant
1	0'3	•	
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8	13'3	•	
9	16'2	•	T
10	25	•	T
11	6'3	•	T
12			
13	0'3	•	P
14	1'7	•	MT
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21	3	•	T
22	21'2	•	T
23	2'7	•	T
24			T
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			

Mes DESEMBRE	
Temperatures màximes	
Dies	graus
16	7
23	6
Temperatures mínimes	
Dies	graus
Velocitats màximes del vent	
Dies	Qmts/hora
23	75
24	70
Fenòmen atmosfèric	
Pluja	●
Neu	*
Calabruix	△
Tempestat	⚡
Boira	☁
Rosada	☁
Gelada	⊖
Petita nevada	⊞

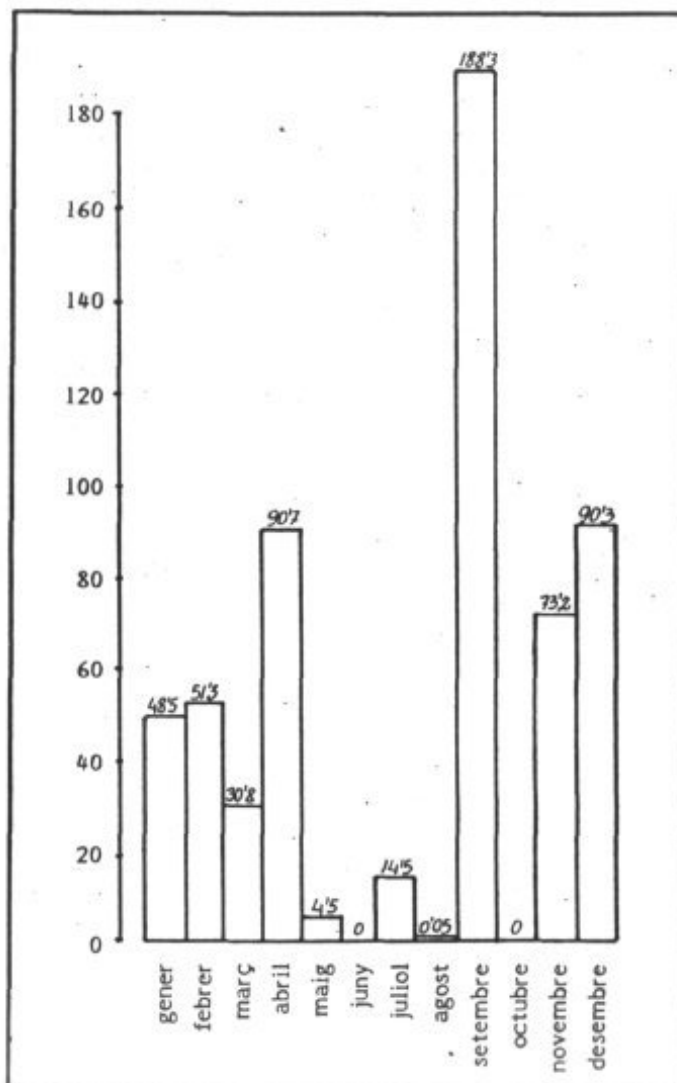
Dia	litres	fenòmen atmosfèric	vent dominant
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13	4'2	•	LLB
14			LLB
15			LLB
16			
17	13'7	⚡	LLV
18			G
19			
20			
21			
22			
23	9'5	⚡	MT
24			
25			
26			T
27	15	⚡	T
28	4	•	T
29	16'8	⚡	T
30	10	•	T
31			

Mes NOVEMBRE	
Temperatures màximes	
Dies	graus
	22
Temperatures mínimes	
Dies	graus
7	9
Velocitats màximes del vent	
Dies	Qmts/hora
18	40
23	30
Fenòmen atmosfèric	
Pluja	●
Neu	*
Calabruix	△
Tempestat	⚡
Boira	☁
Rosada	☁
Gelada	⊖
Petita nevada	⊞

RESUM DE 1986

- ⚡ Tempestes : devers 23 vegades.
- ⊖ Gelades : de reglament n'hi va haver de 8 a 12, la majoria pel febrer. Per l'abril també en tenguérem dues.
- △ Calabruixos N'ha fet quatre vegades: 29 i 30 de gener, 18 d'abril i 23 de novembre.
- * Fred : Les matinades més fredes es contemplaren els primers 12 dies de febrer. El dia 10 arribà als 2°C.
- ☀ Calor : Segons les meves notes va ser un capvespre d'agost, el 18, amb vent de ponent: 35°
- ☁ Vent : Encara que no ho tenguí molt clar, crec que va ser pel setembre que un fibló arribà als 80 qmts/h. Era el temps de la "gota freda".
- Pluja : El dia que més aigua va caure damunt Sant Llorenç va esser el 29 de setembre, amb 65 l/m2 en 24 hores. Poc o molt ha plogut 90 dies durant l'any.

En Pere Orpí, poeta gabellí ben conegut pels nostres lectors des de fa molts d'anys -prop de quinze- ha publicat el seu quart llibre de poemes, "A cara i creu", dins la col.lecció manacorina "El Turó".

Com que no hi ha millor presentació que els mateixos poemes, vegem-ne unes mostres.

Em voldria morir mirant el sòtil
d'un cau de carboner. L'alzina amiga
té l'ombra transparent com una llàgrima.

Vull dir que el bosc és meu, com la meva
/ombra
i el frec de mes petjades per la vida.

Els camins són de tots: poalejau-los
i assaboriu el cim, que també és nostre.

Canau el rosetó del pleniluni
i el goig de rodar món
amb suor de motxilla.

Demà serà dilluns, com cada dia:
la rutina, la son, la roba vella,
el calçat de fer via, les paparres
o els moscards casolans, les paraulotes
contra no sé què putes... (Perdonau:
no sé què putes dic. Serà la lluna...)

Si morís en dilluns, que no m'enterrin:
vull descansar tot nu sota una alzina.

***

Papers, papers, papers... i més papers.

Paper d'embolicar, paper d'estrassa,
de seda, de fumar, de periòdic,
de banc, de cel.lofana, vegetal,
quadriculat, de barba, de comèdia...

(¿De comèdia he dit? O de tragèdia
si en som protagonistes: per la vida
ploram a contrapèl de la rialla).

He enfilat d'esborranys papers inútils
condemnats al femer municipal,
reclam de pedacers i de gavines.

El poema i l'arxiu són amics crònics
si esdevenen paper, paper banyat
lluny de l'estenedor de la vivència.

***

Vull córrer pel gimnàs nu de paraules,
perquè avui són rasposes
i no parlarà el cor, sinó la ràbia.

Vull mirar pel forat de la temprança
l'altivesa dels homes
què m'escupen als ulls i a l'amor propi.

Vull mesurar el meu jull i el blat dels altres
abans de fer barrines
i firmar pagarés a llarg termini.

Vull apagar la fosca dels meus ulls
i encendre la tendresa
perquè avui, simplement, diuen que és festa.

***

L'arbre som jo, i avui em sent alzina
plena d'ombra i fullam, arrels i soca,
camins de l'Arxiduc, sang de fontana
i quart creixent, rebroll de lluna plena.

L'arbre ets tu, garrover de fruit perenne,
sigui verd o madur. Les oronelles
declinen el teu nom; un batec d'ales
conjugua el verb llatí de la calitja.

L'arbre és ell: és el pi de Formentor
o el parral de la clastra,
que es despulla a l'hivern
avançant la nuesa dels turistes.

Els arbres som nosaltres: l'olivera
dels marges ancestrals, la rodallaire
del pa amb oli i la llàntia votiva.

Els arbres sou vosaltres: la mimosa,
la magnòlia, el ficus del xalet
o els desmais de la plaça.

L'arbre són ells: l'avet del Pirineu,
la palmera africana,
el cedre libanès,
el roure de Guernica...

Multipliquau l'abril: no trob llacor
per a tantes arrels ni tantes llàgrimes.

*Després d'escoltar el "Canto
General", de Neruda-Theodora-
kis.*

CRÒNICA DE LES FESTES DE SANT ANTONI

per Mª Antònia Genovart
8è curs d'EGB

Divendres, 16 de gener

Tot va començar devers les set, quan els homes començaven a afinar les bandúrries i ximbombes i a preparar el petroli per començar les primeres flamarades que sortien de la llenya gruixada, però un poc humida després del temporal de la setmana passada.

No tots els foguerons es varen arribar a encendre. N'hi va haver uns quants de porucs, que després de la ploguda es varen tornar enrera.

A les 8 els foguerons ja varen començar a treure fum, menys qualcuns, que anaven un poc atrassats. Les primeres veus dels al·lots ja ressonaven i va començar la bulla. Els Tonis i Antònies dels foguerons repartien coques i vi, que el cabo els havia repartit.

Durant tota la nit el poble va estar en moviment fins tocades les dues, que va esser quan la gent se'n començava a anar.

Dissabte, dia 17

Crec que aquest dia no havia de ploure, però els niguls varen aparèixer.

Aquest dia no només era el dia de Sant Antoni, sinó que també hi va haver un aconeixement.

Madò Bet Corema feia 100 anys, pobra dona, amb aquella brusca que feia! Però no la va aturar una petita brusquina. Madò Corema va caminar des de ca-seva fins a l'església, acompanyada d'uns nins vestits de pagesos que en entrar dins l'església li donaren un clavell o una rosa vermella cada un.

Ella estava un poc emocionada amb la festeta, però, tan forta com la roca, anà fins a la casa dels vells a fer un refresc.

A les 3 les carrosses havien de sortir, però es va anular, a la mateixa vegada que el ball de bot i la comèdia.

I a les 4 es va fer una altra menjada per a tothom.

Diumenge, dia 18

Aquest dia si que va esser un dia ben ple!

A les 3 començaren les carrosses a sortir de les cotxeries, i devers les 3'15 començaren a desfilar. La gent tenia els ulls ben oberts, i les boques en aquelles xafarderes lo-

cals, que si eren d'aquell, que si de l'altre, etc.

Les carrosses estaven molt bé, la gent mantenia les puntes alçades pentres passaven.

El jurat tengué una dificultat per elegir els premis, però al final els sobres es varen donar:

1er Son Mesquida	12.000 ptes.
2on Son Carrió	8.000 ptes.
3er Sant Llorenç	5.000 ptes.

Després no acabà la festa, sinó que varen fer un ball de bot, no molt animat, però... la gent estava cansada.

I diumenge una comèdia!

MOSTRA DE GLOSES I REFRANYS

Alumnes de 6è d'EGB
Trebball de Català

Dia de vent i poc sol
vaig anar a fer una caçada,
sa pólvora era banyada
prenen perdius es vol.

Aquest temps a poc a poc
mos farà baixar ses ales;
jornaleres estufades
ses mantes que us heu comprades
ja les poreu llevar es floc.

Déu vulla que bon temps faça,
Déu vulla que el faça bo;
Déu vulla que t'encontris jo
a un carreró que no passa.

A ca n'Alou i es Castell
no trobau que s'embiomben?
si els enigulats no tomben
mos banyaran bé sa pell.

Adiós diu es febrer
me'n vaig i vos deix amb set;
i si es març és tan estret
farem badalls, l'any que ve.

Jo voldria que plugués
de tabac una ruixada,
i a don Francisco Granada
que es torrent el se'n dugués,
i sa senyora d'es Teix
amb tota sa nierada.

Jo voldria que plugués
pistoles i carabines,

i farfallons de fadrines
una guapa i s'altra més.

Jo voldria que plugués
un any i mig de llimones,
i a ses dones petitones
un torrent les se'n dugués.

L'any 46 va entrar
una trista primavera;
no provaren de segar
ni sols feren cap garbera
i tampoc de formatjar,
perquè es bestiar mort era.

Puig de Randa duu capell
i és senyal de que plourà,
i si no te vols banyar
pastoret, guarda sa pell.

Ponent té una filla
qui s'ha casada amb Llevant,
i quan ve que la va a veure
se'n torna plorant.

Estimada surt, que plou
sense estar ennegulat
i tenc es carro encallat
i jo que suu com un bou.

Sa Tramuntana carrega,
deu voler anar a qualque lloc;
no vos mogueu gens d'es foc
que es Ponent ja torna negre.

El Gergal o bé Gregal
vent dels grecs vol dir el nom,
si quan ve no vos fa mal
pot dormir tranquil tothom.

Amb xaloc moltota mar
sorda o vella, és lo mateix;
el qui surti a pescar
trobarà més ball que peix.

Cada comarca el seu vent,
que molt poc sol canviar;
quan no dóna benestar
és molèstia per la gent.

- * Quan fa llebeig, aigua veig.
- * Lluna lluent, fred i vent.
- * Pluja i vent, arria les veles al moment.
- * A la tardor, ni fred ni calor.
- * Pel juliol, val més ombra que sol.

- * Si l'arc de Sant Martí surt el dematí, pot prendre bon camí.
- * Boira pastura, aigua segura.
- * Maig humit fa es pagès ric.
- * Gener cap o cua té.
- * Abril, cada gota val per mil.
- * A bon temps, bona cara.
- * ¿Tens fred? Idò estreny es culet.

Llevant per envant
Xaloc no em moc
Migjorn me'n torn
Llebeig ja et veig
Ponent no ho sent
Mestral, mal, mal
Tramuntana mal sana
i Grec no m'aixec.

Demografia

NOCES

Miquel Gelabert Melis i Joana Maria Gayà Barceló decidiren passar el resta de la vida aplegats, i dit i fet, dia 10 de gener feren l'esclafit. Enhorabona!

NAIXAMENTS

Dia 30 de desembre en Jordi Pont i na Magdalena Sureda varen esser pares d'una nina a la qual li posaren per nom Maria Roça. Sia benvinguda a la comunitat llorençina.

Ercara que no tengui un nom de lo més conegut, na Rosa Solveigh també és membre de la nostra comunitat. Els seus pares, en Dieter i na Mònica estan alabats.

DEFUNCIONS

Na Magdalena Vives Salas, coneguda per madò "Brunet", va acabar els seus dies el 10 de gener a Sant Llorenç. Era viuda i tenia 82 anys.

També va deixar aquesta vida n'Aina Tous Gelabert "de Son Soler", el dia 20 de gener. Tenia 79 anys i era fadrina. Descansin en pau totes dues.

Maria Galmés

Amb una assistència de públic que hom podria qualificar d'espectacular, es va escenificar, els dies 25 i 26 de gener, la popular obra teatral "El rei Herodes".

Temps enrera era costum a Sant Llorenç escenificar-la cada any, tradició que es va rompre devers l'any 1955, en què fou representada per darrera vegada pels "actors" tradicionals. Posteriorment, dins la dinàmica activitat del Club Card, es va tornar muntar l'obra els anys 1972 i 1974, quedant altra vegada en repòs fins enguany, en què una

mescla d'actors "antics" i "nous" ha decidit llevar la pols als vestits i oferir-la de bell nou al públic llorençí.

Aquesta vegada, i rompent la tradició, la por al fred i al mal temps aconsellà als organitzadors que es dugués a terme en el cinema en lloc de a l'aire lliure, com s'havia fet sempre.

Per deixar constància dels actors d'enguany, reproduïm aquí una enginyosa presentació dels personatges composta per n'Antoni "Artaner", que va fer el paper de patge a les tres darreres representacions.

Josep Cortès

L'Augusto César romà,
que de la terra és senyor
ha nomenat en "Saletes"
com a rei emperador.
Qualque xispa, a ferir,
s'"Elèctric" li tirarà,
que, segons m'han dit aquí,
es criat dolent serà.
A s'altre costat hi haurà
es criat bò: en "Vicento",
que amb un poc menos de cuento
an el rei animarà.
Per general en "Pedrín"
hem votat d'en un en un.
Jo vos aconsell que es nins
se facin d'ell ben alluny!
Per comandant, si vos 'grada,
tendrem en "Metxo", es carter.

No és sa primera vegada
i li toca sortir bé.
De Roma també vendrà
un cavaller ambaixador.
En Bernat "de s'Hort" tindrà
de tal nomenament s'honor.
En Joan "Llinàs", es fuster
mos farà de secretari.
Esperem que li surti tan bé
com quan fa taules o armaris.
D'en Miquel "Cinto" vull dir
que farà de majordom.
Encara que no sigui d'aquí
crem que agradarà a tothom.
En Toni "Artaner" han nomenat
com a patge de n'Herodes,
i sempre està preparat
per servir-lo a totes hores.
An en "Mauri" no li ha bastat
organitzar aquest tinglado,
i vestit de capellà
pujarà dalt d'es taulado.
Com es segon capellà,
d'un llibre vell i molt gros,
en "Sanxo" mos llegirà
ses profecies poc, poc.
Sa Sibil·la ha de venir.
No vull sentir ni un borino.
En silenci hem de sentir
cantar na Cristina Garrido.
Tots carregats de presents
i amb sos cavalls de trot-trot,
han arribat es tres reis:
en "Baió", en "Parpal" i en "Treu-foc".
Per maquillar-mos sa cara
na Montse s'ha oferit.
Tan hermosa l'ha deixada
que pareixem figurins!
En "Sales" i en "Moreno" seran
es qui hauran de treure es carro.
Tots dos mos apuntaran
perquè no hi hagi cap fallo.
En Tomeu "Càrbó", me pareix
no el veureu per dins palàcio.
Però com a director mereix
de tots noltros un aplauso.

JOIERIA FEMENIAS

LLISTES DE NOCES
OBJECTES DE REGAL

Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

(Ve de la pàg. 5)

* 1298-1318.- L'eixamplament dels contactes amb Aragó provocarà un refredament de les relacions amb França, la qual obligarà els mercaders rossellonesos, mallorquins i catalans que acudeixen a Montpeller a recalar prèviament a Aigües Mortes i pagar un impost.

Génova, si bé en un principi mantenia unes relacions tibants amb Mallorca -la qual cosa provocava mutus actes de pirateria-, a poc a poc es va aproximant a la monarquia balear, atreta per la situació de les illes en la seva xarxa de vies marítimes i per l'interés en la sal eivissenca.

* 1318-1336.- Davant la imminent conquesta de Sardenya per part dels catalans, Génova, que no veu amb bons ulls que aquests emprin els ports balears, inicia una guerra de cors que acabarà amb un enfrontament obert contra mallorquins i catalans.

A rel de tot això el comerç sofrirà una visible degradació, encara que França adoptarà una actitud totalment neutral.

* 1339-1343.- Poc a poc es van degradant les relacions entre la monarquia balear i l'aragonesa, fins que el 1343 Pere el Cerimoniós, amb el suport de la burgesia barcelonesa prepara la invasió del regne de Mallorca. Jaume III demana ajuda a la cort de Valois, però aquesta, davant l'amenaça d'una aliança anglo-aragonesa, no l'hi concedeix. Els catalans ocupen les Illes, el Rosselló i la Cerdanya i Jaume III es refugia a Montpeller, des d'on intenta recuperar els territoris perduts.

El 1349 ven el senyoriu de Montpeller a França, lloga un flota genovesa i invadeix les Illes, però és derrotat i mort a la batalla de Lluçmajor.

El regne de Mallorca va esser, per tant, un estat políticament feble, amb un escàs poder coactiu però econòmicament viable degut a la situació estratègica dels seus territoris respecte de la xarxa de comunicacions de l'època, la qual cosa li permetia desenvolupar un comerç exterior desproporcionat en relació a la seva base territorial. Per això consider que la reconstrucció de la seva història requereix una doble perspectiva: des de dintre, observar la dinàmica interna del regne, i des de fora es difícilment comprensible si es disòcia de la de la Corona d'Aragó, la de França, la de Génova i la de Berberia.

Resum a càrrec de Josep Cortès

La consciència: far humà

La capacitat de pensament abstracte i la consciència individual és el que ens situa, a cada un de nosaltres, en un pla distint a la resta de les espècies vives del nostre planeta. Simplement en un pla distint, però no per això més elevat, com ens han volgut fer creure vist l'ús que feim de les nostres facultats, utilitzades especialment en destruir el medi en què vivim a canvi d'un poc més de rendibilitat.

L'edat mitja de la nostra era industrial, del que anomenam progrés. Hem substituït l'interés renaixentista clàssic de la finalitat vital de l'home pel fi més pragmàtic de l'aprofitament abusiu de tot el que no pertany, únicament, a la nostra espècie, com són tots els béns, espais i matèries que compartim amb la resta de les espècies, tan necessaris per a mantenir l'equilibri ecològic i, en definitiva, la continuació de la vida sobre aquest planeta.

La veritat científica del progrés actual -que consisteix, en essència, en avaluar els seus resultats- és una desgraciada excusa d'ell mateix, a la vista objectiva d'aquests mateixos resultats. Es aquesta situació nosaltres únicament som i estam perquè puguin aprofitar les nostres facultats en el procés productiu.

L'homecentrisme de la Grècia i la Itàlia clàssiques ha estat desplaçat en l'era industrial per un tràgic i subtil "...tú no serveixes si no rproduceixes més del que utilitzes".

L'atur, endèmic mentre continuï existint aquest sistema econòmic, és una de les conseqüències de que uns produeixin més del que utilitzen, invadint el camp productiu dels altres. El sistema econòmic, d'aquesta forma, es pot fins i tot permetre el destinar una part dels seus enormes beneficis en sufragar els seus propis defectes: subsidis d'atur, compensacions a l'agricultura, dèficits econòmics de la seguretat social i de totes les empreses censades com d'utilitat pública.

El manteniment d'una mà d'obra potencial, com són els aturats, permet que els beneficis siguin majors i que les remuneracions dels qui tenen por a perdre la seva feina no estigui a l'altura del que produeixin.

La consciència no és, en aquest contexte, el far humà que tocaria esser.

Els valors medievals, influenciats sobretot per la moral religiosa de la por a la mort i extenent-se, per simpatia temerosa, a tot el demés, ens tornen fer decantar envers les apariències en lloc de l'essència, la quantitat en lloc de la qualitat, el que

s'ha convertit en norma per la força de la por al que és senzillament natural, la hipocresia i la mentida a la realitat natural i la veritat, en definitiva estam en la societat del malgastament absolut.

La vida a la terra està malalta per mor de la manca de consciència de l'especie humana, la qual també en paga el seu preu: guerres, drogues, atur, terrorisme, inseguretat...

La consciència col·lectiva no té por a la mort ni a la seva pròpia autodestrucció. La individual, sí. Hi ha una espècie de solidaritat en aquest aspecte: o morim tots o cap.

Fins i tot a nivell d'espècies, a la naturalesa, la destrucció i desaparició d'una d'elles implica greus perills per a les altres. L'equilibri ecològic és vital.

Sols l'espècie humana sembla haver-se deslligat d'aquest equilibri i haver començat el procés de destruir-se a sí mateixa, acabant amb el medi, i per tant amb la resta de les espècies. O totes o cap.

Moviment d'Objectors de Consciència

CORRECCIÓ DE BARBARISMES referents a: EL CARRER

Barbarisme	Forma correcta
ACERA	voravia, vorera
ALCANTARILLA	claveguera
ALUMBRAT	enllumenat
BARRIO	barri
BASSURA	fems, brossa
BATXE	clot, sotrac
CAMION	camió
PARAFANGOS	parafang
RASCACIELOS	gratacel
SEMAFORO	semàfor
TRAFIC	trànsit
XOQUE	xoc, topada

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

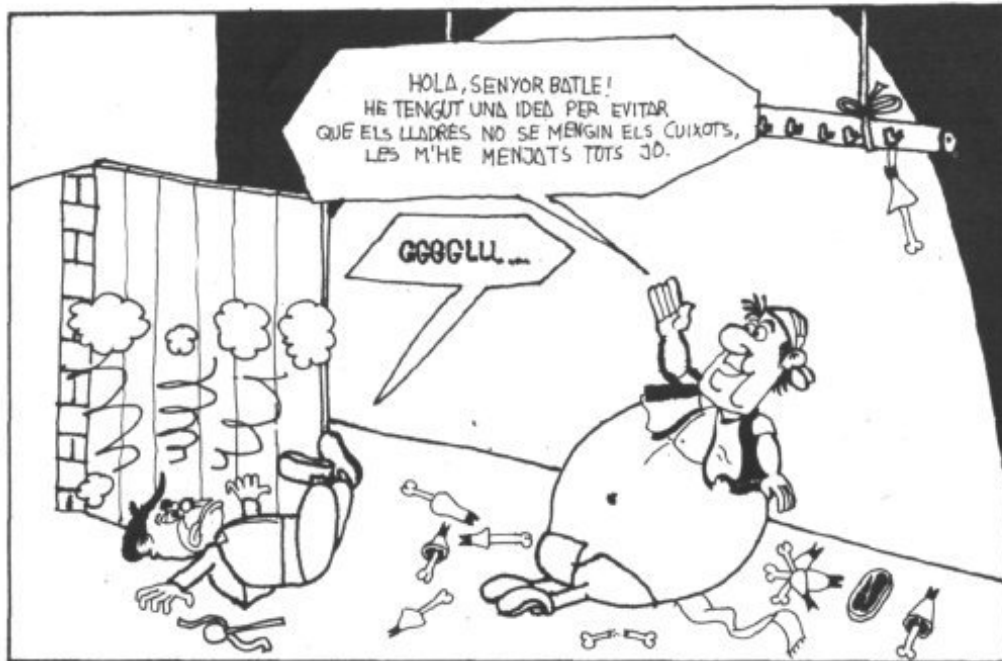

Arigues
presenta:

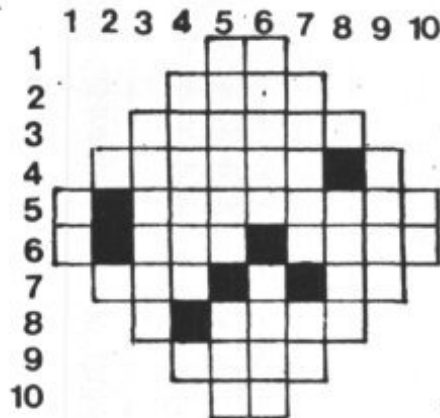
N'ESPARDENYER

MIRA, LA TEVA FEINA ÉS GUARDAR TOTS ELS CUIXOTS DE L'AJUNTAMENT, PERQUÈ HI HA LLADRES QUE ELS SE MENGEN

MOTS ENCREUATS

HORITZOÏNTALS.- 1.-Part terminant del braç. 2.-La part de metall on s'encasten les pedres precioses. 3.-Bestiesa, nícia. 4.-Temporada llarga de temps sec. Símbol de l'oxígen. 5.-Cinquanta. Versat en pedagogia. 6.-Vocal. Lloc on es baten les messes. L'arc de Sant Martí. 7.-Nom de lletra. Mil. Terminació verbal. 8.-Nom de lletra. Menta romana. 9.-Acció de rifar un objecte. 10.-Adjectiu possessiu.

VERTICALS.- 1.-Nota musical. 2.-Símbol del sofre. Nom de lletra. 3.-Llençeta de pell que s'alça al costat mateix de l'ungla. 4.-Que cria puces. Consonant. 5.-Terreny abundant en macs o còdols. El punt més elevat d'una cosa. 6.-Proveït d'ales. Burla, escarn, que hom fa d'algú. 7.- Sentència antiga. Que gaudeix de bona salut. 8.- Nom de lletra. Boig. 9.-Llinatge existent a varis pobles de Mallorca. 10.-Cara del dau marcada amb un punt.

SOPA DE LLETRES

M I E S I B O N S F
 A B C I A C R O P M
 B A J U S S A T O R
 E L G R A A D I D I
 F E P A T R N L R A
 C N C X Z S E T A P
 H A A R O M D M P S
 V K B U A T A R O T
 L O R N E S C R E S
 M N A I E B M O L N
 Z K Z C I B A N L E
 P E T A L D F L O T
 R S J O C S X E D R

Veiam si dins aquest embolic de lletres hi trobau els noms de deu mamífers!

FUGA DE VOCALS

N _ H _ H _ R _ S _ C _ M _ S _ C _ D _ P _ R R _
 P _ R _ F _ R _ F _ G _ R _ S _ F R _ D _ D _ P _ S _
 N _ H _ H _ R _ S _ C _ M _ L L _ T _ F _ D _ S _
 P _ R _ N _ H _ M _ P R _ M _ D _ B _ R R _

Maria Galmés

PROBLEMA

Dins un corral hi ha gallines i conills. Es número total de caps es de cent seixanta dos i es de cames 478. Quantes gallines i conills hi ha?.

ENDEVINALLA

Jo trebai junt amb el foc;
 fora d'ell, no tenc servici;
 amb el foc faç bon ofici;
 devora ell és el meu lloc.

SOLUCIONS

<p>Hi ha 85 gallines i 77 conills.</p> <p>PROBLEMA</p> <p>Son un fogors.</p> <p>ENDEVINALLA</p> <p>No hi ha res com suc de para per fer fugir es fred de peus. No hi ha res com llet i fideus per un homo prim de barra.</p> <p>FUGA DE VOCALS</p>	<p>MOTS ENCREUATS</p> <p>M A P A L A R U C A D A S E C A D A L P E D A G O G A A E R A I R I S E L A M A R O C O S T R I F A M A</p>	<p>SOPA DE LLETRES</p> <p>B A C R O P A U L G A E A R N C A A M P V A B A T A R O S R E C E S L E B L</p>
--	--	---

ESPORLES 4, CARDASSAR 1

Partit on els jugadors visitants començaren jugant bé, amb ganes; emperò, a la mitja hora de partit, el marcador assenyalava ja un 2-0 que afectà la moral dels llorençins; no obstant, el jove Montserrat Rosselló escurçaria distàncies (2-1), encara que llavors els jugadors locals aprofitarien les seves ocasions davant la porteria d'un Vives que avui no va estar tan encertat com en altres confrontacions.

CARDASSAR 0, MARGARITENC 1

Després d'una sèrie de derrotes abultades, el Cardassar esperava aquest partit com a ocasió per escapar del pou on estava sumit, amb l'oportunitat de distanciar-se dels de Santa Margalida i superar-lo en el gol-average directe (allà dedins guanyaren per 1-2). En suma, una decepció.

ALCUDIA 0, CARDASSAR 2

Un equip totalment desconegut fou el que alineà Bernat Gelabert dins el terreny de l'equip que anava com a líder al principi del campionat; molts de canvis, entre els quals cal destacar la reaparició de Jordi Soler (a la fotografia amb el trofeu a la regularitat l'any de l'ascens a Preferent) i el debut del nou fitxatge del Cardassar, n'Antoni Nicolau, procedent del Montuïri. La veritat és

que tant l'un com l'altre no pogueren començar millor: el central féu un partit completíssim i el davanter marcà els dos gols del partit. Amb aquesta victòria s'esborraren els negatius de diumenge passat. Esperem que aquest partit hagi estat una injecció de moral i que el Cardassar segueixi pujant llocs a la classificació.

CARDASSAR 2, LA VICTÒRIA 0

Partit ajornat que es va jugar el 28 de desembre.

Era un equip difícil, el de La Victòria, però que es superà amb un gol d'en Tomeu Sureda i un altre d'en Montserrat Rosselló, que abans havia errat una oportunitat claríssima.

***

BÀSQUET

El Cardassar júnior de bàsquet acabà la primera volta ocupant el 8è. lloc, resultat que el duu a jugar la segona volta al Grup Parer, juntament amb els equips de La Glòria, La Salle i un altre que, a hores de redactar aquest escrit, estava per dilucidar.

Val a dir que els jugadors que eren baixa ja es troben recuperats de les seves lesions i que l'entrenador, en Jaume Mas ("Cadireta") els fa treballar dur amb entrenaments de cada vegada més intensos.

BILLAR

Per les festes de Sant Antoni, al bar Ca'n Neula se celebrà un torneig de billar americana per eliminatòries, resultant vencedor n'Antoni Llodrà. El brillant guanyador fou obsequiat amb un "taco" i un trofeu. Enhora-bona.

Jaume Galmés

**CLÍNICA
VETERINÀRIA**

Hernán Cortés, 3
MANACOR
T. 554265

Burgues, s.n.
FELANITX
T. 581579

"SA QUADRILLA"

Potser aquest mot -manllevat a la taumàquia- en el sentit popular podria definir la fotografia.

Una colla d'amics, un grup de pollastrells que compartien, si més no, il·lusions i vivències i que un dia decidiren "posar-se" per a una fotografia.

En Salvador Rosselló, en Joan Font, en Llorenç Ferrer, en Jordi Riera "Moreno", en Gabriel Genovart "Garrit", en Joan Rosselló "Polit" i en Tomeu "Pisca"

M'agrada aqueixa fotografia. Molt m'agrada.

Avui, un dels temes més manejats en el món educatiu és el de "integració".

Un dels objectius del ministre Maravall és que els nins amb determinades deficiències físiques i/o psíquiques s'integrin, amb les seves limitacions, a la vida social normal de la comunitat. Per tal motiu psicòlegs i pedagogs dibuixen estratègies arreu de l'Estat, que van des de cursos de coneixement i mentalització per als educadors fins a la distribució d'un determinat i estudiat nombre de deficients a les aules "normals".

Es tracta en definitiva de que aquestes persones, que són capaços de sentir, crear i estimar tant o

més que les "normals", siguin un més i que no se sentin bandejats ni marginats per la seva condició.

Aquesta política educativa que avui s'aplica -o s'hauria d'aplicar- en tots els recons de l'Estat ves per on!, ja era assumida per la comunitat llorençina ara fa una cinquantena d'anys.

De manera senzilla, intuïtiva, normal... en Tomeu "Pisca" era un més de la colla, no necessitava una política educativa d'integració perquè estava integrat en la comunitat, tenia el seu quefer i les seves funcions.

No es pot oblidar, ara -per fer-ho bonic- la befa que d'ell en feien a vegades els altres. Sabíem que s'enfadava fàcilment i el fèiem enfadar, però interiorment sabíem que era una malifeta, de la mateixa manera que ho sabíem quan anàvem a robar gínjols o a l'hora de fer les trastades que comporta aquella època de la vida que alguns anomenen "edat burral".

M'agrada la fotografia. Molt m'agrada!

Guillem Pont